

ISLAM I MUSLIMANI U UKRAJINI

Islam je u Ukrajinu stigao u prvoj polovici desetoga stoljeća posredstvom trgovaca i putopisaca koji su dolazili po poslovnim i diplomatskim poslovima. O prvim muslimanima ima vrlo malo zapisa, toliko malo da se smatralo kako je islam u ovu zemlju stigao vrlo kasno.

Danas u Ukrajini od 46 milijuna stanovnika živi oko dva milijuna muslimana ili 4-5%. Možemo ih podijeliti u dvije skupine:

Prva: Oni koji su tijekom povijesti prihvatili islam, autohtoni su Ukrajinci. Nema točnih podataka o njihovom broju ali se pretpostavlja da ih ima nekoliko desetina tisuća.

Druga: Muslimani Krima koje su sovjetske vlasti za vrijeme Staljina protjerale sa otoka Krima u Sibiriju. Oni se sada vraćaju na svoja ognjišta. Po dolasku na otok Krim zatekli su Ruse koji su im uzurpirali kuće i zemljišta i ostale posjede i još uvijek traju sudski sporovi oko povratka njihove imovine.

Muslimani sa Krima doživjeli najveće progone, i u tome su sigurno svjetski prvaci. U period od 1738-1917 muslimani su pod pritiskom carske vlasti morali napustiti svoje domove na Krimu i odseliti u Tursku. U tom periodu odselilo je oko četiri milijuna Tatara. Oni su u povijesti islamskog svijeta ostali kao najveći misionari islama. Nema europske zemlje u kojoj nisu širili svoju vjeru. Valja zato što su doživljavali strašne progone uglavnom zbog vjere, smatrali su je svojim najvećim bogatstvom. U spomenutom periodu od 1550 islamskih objekata na Krimu, ostalo je samo 250. Srušeno je 900 džamija i mesdžida, a ni groblja nisu pošteđena nego su preoravana i pretvarana u neke druge namjene.

Polovicom 19. stoljeća progoni popuštaju, a vlasti dopuštaju muslimanima gradnju džamija i drugih vjerskih objekata. Kada 1917. dolazi do socijalističke revolucije muslimani su ponovo na udaru. U svibnju 1944. Godine na otok stiže sovjetska policija naoružana do zuba i izdaje muslimanima naredbu da napuste otok. Sa sobom su mogli ponijeti samo što su u rukama mogli nositi. Na željezničkim stanicama natjerali su ih u hajvan-vagone i transportirali u Sibiriju, Uzbekistan i Kazahstan. To je bila kazna za navodnu suradnju s nacističkom Njemačkom. Veliki broj njih posmrzavao se u Sibiriji. Progon krimskih Tatara potrajao je sve do 1985-1991. godine dolaskom *Perestrojke* kada se Tatari počinju vraćati na svoj otok, ali tamo zatiču Ruse koji su prisvojili njihove kuće i zemlju, džamije porušili, a groblja uzorali. Još i danas mogu se vidjeti ruševine džamija i drugih islamskih objekata. Još i danas postoje nepravde nanesene Tatarima s Krima. Jedna od njih je da je njihov tatarski jezik izbrisan iz Ustava kao da nije nikada ni postojao, a na njega su Tatari posebno ponosni.

Postoji i treća grupa muslimana, a to su stanovnici bivših republika SSSR Tadžeki, Uzbeki, Kozaci, Azerbejdžanci, kao i došljaci iz Turske, Pakistana i arapskih zemalja.

Muslimani u Ukrajini bili su dugo izolirani od ostalog islamskog svijeta. Za vrijeme komunističke vlasti većina islamskih aktivnosti bila je zabranjena, kao primjerice gradnja džamija, vjeronauk, izdavaštvo i drugo. Jedan od najvećih poznavatelja trenutnog stanja islama i muslimana u Ukrajini svakako je imam Islamskog centra u glavnom gradu Kijevu dr. Imad ebu Er-Rub. On je prvi vjerski lider koji je došao u Ukrajinu još za vrijeme kada je Ukrajina bila u sastavu SSSR-a. Došao je iz Libanona i njegov rad i aktivnosti ocjenjeni su kao pionirski.

Muslimani u ovoj zemlji bili su u dubokom neznanju, kada je u pitanju nauka islama. Zbog nedostatka imamskog kadra mnoge su džamije i mesdžidi zatvoreni ili pretvoreni u muzeje, skladišta i druge neprimjerene svrhe. Muslimanima je bilo zabranjeno odlaziti na hadž, osim nekolicini provjerenih. Kako su ukrajinski muslimani uvelike izgubili osjećaj za svoju vjeru, to je trebalo sa njima raditi ispočetka, kao da se radilo o novim muslimanima. Osim njihovih imena, koja često nisu ni ličila na muslimanska, nisu imali ništa zajedničko s vjerom. Većina ukrajinskih muslimana ne samo da su konzumirali svinjsko meso, nego su neki bili i veliki uzgajivači ovih životinja. Alkohol je bio prisutan u skoro svakoj kući. Kako su većina džamija i mesdžida bili zatvoreni, namaz je izčezao, pa čak i kod starijih žena i muškaraca. Islam su u Ukrajini sačuvala starije žene koje su svoje unuke učile ono što su znale, a poznavale su islam vrlo malo ali i to malo je spasilo našu vjeru. Pisac ovoga priloga prisjeća se je kada su u Zagreb dolazile grupe turista iz bivšeg SSSR-a. Muslimani iz tih grupa obavezno su dolazili u Zagrebačku Džamiju i nudili ručne satove za mushafe. Tražili su mushafe sa crvenim koricama kako bi ga lakše prošvercali na ruskoj carini.

Muslimani na političkom planu nemaju zapaženu ulogu. Tomu su oni najviše odgovorni zbog različitih nacionalnih i etničkih interesa i nedostatka programa koji bi ih okupio. Jedino krimski Tataari imaju svoga predstavnika u Parlamentu.

Što se pak tiče vjerskih prava i sloboda u Ukrajini muslimani mogu biti zadovoljni s njima. Ukrajinski Ustav sve vjerske zajednice ravnopravno tretira. Međutim većinska Pravoslavna crkva u Ukrajini ima stanovite prednosti proizašle iz broja njenih vjernika.

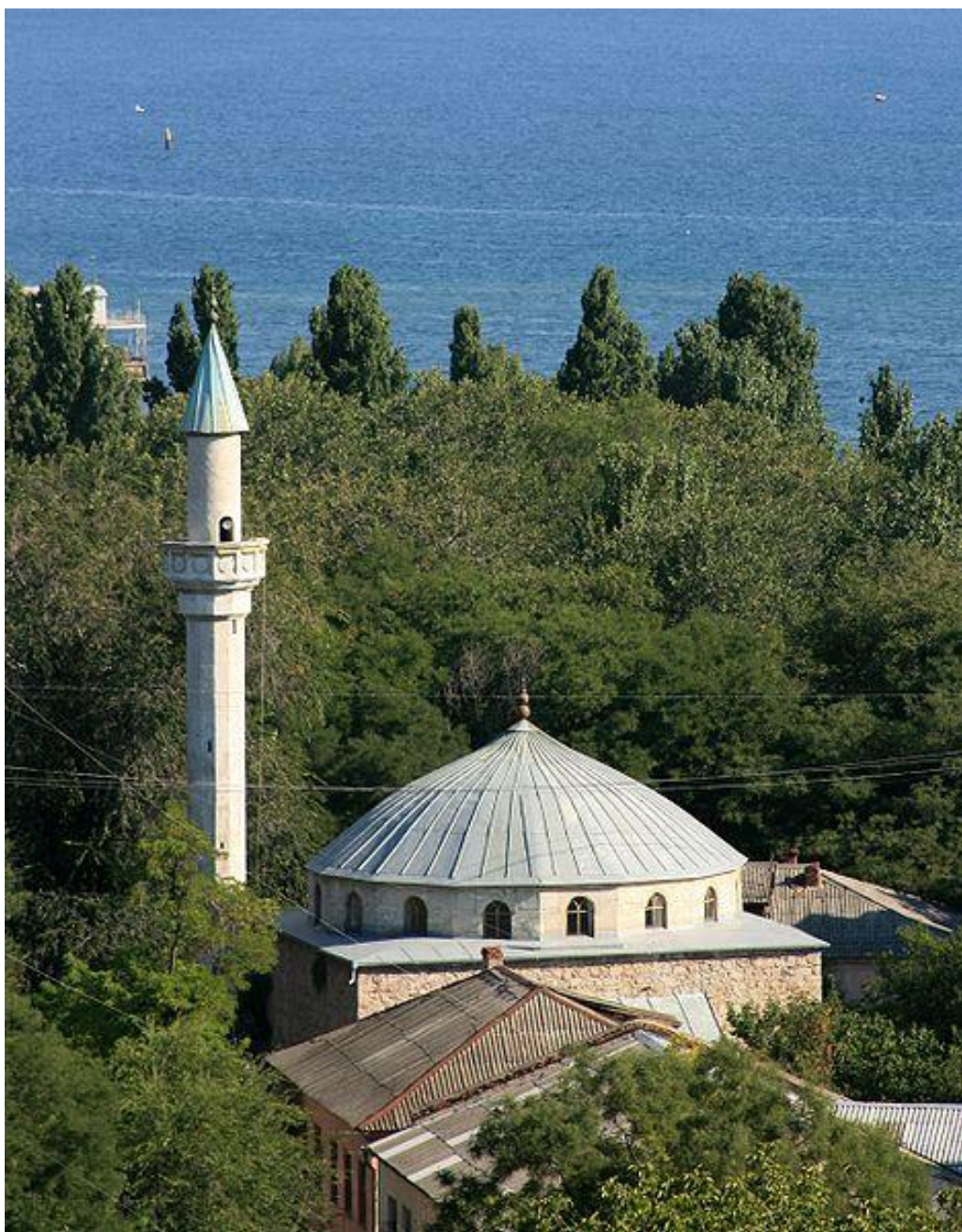
U naporima da Božja riječ stigne do svakog muslimana i muslimanke Islamska zajednica u Ukrajini čini sve što je u njenoj moći. Sa vjernicima se komunicira posredstvom interneta, a jedanput tjedno oglašavaju se na radiju u emisiji pod nazivom *Es-Selamu alejkum* čija je čujnost u skoro svim ukrajinskim gradovima.

Tu su i brojne islamske edicije koje obrađuju teme kao što su pojedinci, skupine, obitelji, muslimanka i novoprešli muslimani i

muslimanke. Tu su i razna predavanja, konferencije, simpoziji i drugi vidovi skupova na kojima se raspravlja o islamu.

U Ukrajini zakoni čine goleme prepreke glede osnivanja privatnih škola. Uvjeti su vrlo zahtjevni i da bi otvorili privatnu školu potrebno je nekoliko godina upornoga rada i obilazaka državnih ustanova da bi dobili dozvolu. Sa vjerskim školama postoje dodatni zahtjevi koji osnivače stavljaju pred nepremostiv zid. Tu su i veliki financijski tereti u koje upadaju osnivači ovakvih škola, a ukrajinski muslimani spadaju u red najsirošanijih u svijetu.

U Ukrajini postoji institut za učenje Kur'ani-kerima napamet, kao i godišnji tečajevi za misionare. Islamsko rukovodstvo teško se odlučuje ugostiti misionare iz islamskih zemalja jer oni u pravilu ne govore ukrajinski i ruski jezik, zato se najradije odlučuju za domaće misionare.

Muftijska džamija u Teodosu na Krimu

Džamija u Bakhchisaray u Krimu

Džamija Dream Crincka na Krimu

Džamija u Mariopulu

Džamija u Djnetku